

UGSEAD

Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi
International Journal of Research in Fine Arts Education

<http://ugsead.penpublishing.net>

PENACADEMIC

Sanat ve Tasarım Eğitimi için Pragmatik Bir Düşünce Yaklaşımı: Akreditasyon¹ A Pragmatic Thinking Approach for Art and Design Education: Accreditation

Merve Karaoğlu Can

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Levent Mercin

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Geliş Tarihi: 7 Aralık 2021
Kabul Tarihi: 22 Aralık 2021
Çevrimiçi Yayın Tarihi: 28 Aralık 2021

Anahtar kelimeler:

Sanat, tasarım, eğitim, akreditasyon

ÖZET

Günümüzde küreselleşme ile birlikte her alanda karşılaşılan rekabet ortamı, sektör ile kurumların bu yapı içerisinde kalıcı olabilmek, büyümek ve sürdürülebilir olabilmek için üretimi veya hizmetlerini temel politika olarak sistematik, hesap verilebilir ve şeffaf hale getirmesine sebep olmuştur. Dünyada rekabet ortamında olan sanayii, ticaret, turizm vb. sektörler yanında eğitimi, araştırma geliştirmeyi, inovasyonu, kültür ve sanat politikalarını yönetme ve transfer etmeyi kendilerine misyon edinen hizmet sektörlerinden biri de üniversitelerdir. Türkiye’de farklı meslek gruplarının eğitimini veren yükseköğretim programlarında diğer sektörlerde başlayan sistematik ve profesyonel yaklaşım, 2000’li yıllardan itibaren kalite odaklı hizmet sunma, ulusal/uluslararası düzeyde rekabete açılma ve toplumsal değişime katkıda bulunma kapsamında akreditasyon çalışmaları ile yürütülmeye başlanmıştır. İç değerlendirmeyi de kapsayan ve bağımsız bir kuruluş tarafından yürütülen akreditasyonun altyapısını, yeterliliklerin ve kalitenin saptanması için oluşturulan nitelikleri yüksek standartlar oluşturmaktadır. Bu çalışmada henüz sanat ve tasarım temel alanlarına ait programların süreçlerini denetleyebilecek sistematik bir akreditasyon kuruluşunun olmasından yola çıkılarak, oluşturulabilecek standartlar bütünü için benzer amaçlarla faaliyet gösteren kuruluşların süreç, içerik ve ölçütleri incelenmektedir. Ayrıca Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)’nın hazırladığı yetkinlik raporu sanat ve tasarım alanlarında kalite ölçme ve ölçüt oluşturma süreçleri kapsamında analiz edilmiş, sürece katkı sağlayacak birtakım tespitler ortaya konmuştur. Çalışma bu özellikleri bakımından betimsel nitelikte bir araştırmadır. Araştırma için gerekli tüm veriler konu ile ilişkili elektronik ve yazılı materyaller üzerinden alanyazın taraması yapılarak elde edilmiş, ulaşılan yargısal sonuçlar önerilerle bir bütün halinde sunulmuştur.

© UGSEAD All rights reserved

Received: 7 December 2021
Accepted: 22 December 2021
Online Release: 28 December 2021

Keywords:

Art, design, education, accreditation

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Technological developments in the world have brought about globalization. Production and consumption on a global extent have inevitably brought competition to the fore in a commercial environment where there are no borders, and it has become a necessity for foundations to keep up with the contemporary, to be in development and to change by following innovations, especially in order to ensure their economic continuity. Increasing competitiveness, ensuring that the organization is an international leader in its sector, preventing the waste product and/or service production constitute the main purpose of management systems, and the most important resource that needs to be invested is skilled labour. Because the qualities of the labour and the capacity of the people to produce new information and to use the new information to create added value in a circular permutation in a determined unity are among the basic factors that determine the

¹ Bu çalışma, 27-30 Ekim 2021 tarihlerinde düzenlenen 14.Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi kapsamında gerçekleştirilen “Eğitim Fakülteleri’nde Görsel Sanatlar Eğitiminin Yeri, Önemi ve Sorunları” başlıklı panelde sunulmuş bildirinin genişletilmiş halidir.

---

competitive power and the level of quality in the international platform.

The Purpose of The Study

It is seen that there is no institution that can conduct the processes of the programs belonging to the base fields of 'art' and 'design' among the accreditation institutions with registration validity periods of two and five years. In addition, there is no set of standards on how the fields of art and design can be evaluated. This makes it difficult to evaluate the fields of art and design and even causes them to be ignored. As a matter of fact, this is clearly seen in the latest reports published by TÜBİTAK and URAP. In this study, it is aimed to draw attention to the deficiencies related to the external evaluation practices of art and design education programs, to shed light on the processes of official institutions and organizations operating with similar purposes, and thus to create an infrastructure for accreditation practices that can be made to achieve equivalence in education with standards and regulations.

Method

This study, which aims to support the establishment of researches for the development of external evaluation processes in art and design education in Turkey, by analyzing the current situation of accreditation associations, agencies and institutions of other education programs, is a descriptive research. The availability sampling of the study consists of institutions and organizations that provide evaluation services for higher education. The 18 accreditation institutions listed in the study in accordance with the current situation were accepted as the suitable list for purpose. From this list, organizations that can contribute to the content and have representative features have been highlighted. The determined sample set consists of FEDEK, MÜDEK, TEPDAD, and KİDR, and finally, determinations regarding the evaluation of Fine Arts Faculties are presented according to TÜBİTAK's 'Field-Based Competency Analysis of Universities'. The data required to answer the questions determined while explaining the research model were obtained by literature review on hard and soft copy materials related to the subject. In accordance with the purpose, especially the explanations and documents shared by institutions and organizations on their official websites were consulted, open archives, if any, were examined, and care was taken to obtain information from primary sources. The full data was evaluated comparatively, so the judgmental conclusions that reached were presented as a whole with recommendations.

Findings

Accreditation studies in Turkey gained a new dimension with the establishment of the Higher Education Quality Board (YÖKAK) as a public entity with administrative and financial autonomy and with a special budget. In particular, making institutional accreditation permanent in the higher education system of the Institutional External Evaluation Program implemented by YÖKAK, since 2016, reveals that similar steps have been taken in Turkish higher education as well as in the systems made compulsory for quality assurance and sustainability in the world. It is thought that knowing what the processes and contents are in accreditation institutions will guide the evaluation criteria that can be created in future studies. In Table 1 in the study, it is seen that the criteria for accreditation institutions and KİDR examined within the scope of the study intersect at many points. Considering that MÜDEK is the most established association that carries out accreditation activities in Turkey, it is inevitable to take references from this point during the establishment phases.

Results

Efforts to increase academic production in Turkey have focused on increasing the number of scientific articles, nevertheless this number has been increasing since 2010, the number of articles in journals with high impact has not increased. Although it is claimed to be scientific, journals that operate primarily for commercial purposes and in which scientific standards are kept in the background have emerged. It is seen that these activities are considered as a quality element in the basic criteria and self-evaluation processes of the accreditation institutions whose lists are given in the study. In other words; the quality contents of universities were mostly focused on science and research, and the development of the understanding of art and design remained outside the quality policies and processes. When considered from this aspect, in the self-evaluation reports of an institution that will apply for accreditation cannot fulfill the minimum requirements for the relevant fields.

It can be said that the problems explained within the scope of the study are caused by the absence of any institution that can evaluate and monitor the processes of the programs in the base fields of "art" and "design" in general. In 2020, the Design and Planning Accreditation Association (TAPLAK) was established through professional chambers of interior and landscape architecture, one of the design and planning disciplines, but this association does not operate to improve the quality of art and design education. Therefore, there are no external evaluation practices of art and design education

---

programs. It isurgently needed to create an infrastructure for accreditation practices, to establish standards for this and to achieve equivalence in education with regulations.

© UGSEAD All rights reserved

Giriş

Dünyada meydana gelen teknolojik gelişmeler küreselleşmeyi beraberinde getirmiştir. Evrensel ölçekte gerçekleşen üretim ve tüketim, sınırların olmadığı bir ticari ortamda kaçınılmaz olarak rekabeti ön plana çıkarmış, işletmelerin özellikle ekonomik sürekliliklerini sağlayabilmeleri için çağdaş olana ayak uydurmaları, gelişim içinde olmaları ve yenilikleri takip ederek değişim göstermeleri gereklilik haline gelmiştir. Öte yandan hiçbir rekabet ortamı hizmeti kullanacak olan müşteriden bağımsız düşünülemez. Özçiçek ve Karaca (2019: 116)'ya göre; özel sektörün ve kamu kuruluşlarının ayakta kalabilmesi müşterinin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilecek mal ve hizmet üretimi ile mümkün olabilmektedir. Kuruluşlarda tasarım aşamasından başlayarak nihai tüketiciye ulaşana kadar geçen tüm hizmet ve süreçleri kapsayan bir kalite yönetim sisteminin uygulanıyor olması müşteri beklentilerinin karşılık bulmasını sağlayacaktır. Rekabet gücünü yükseltmek, kuruluşun kendi sektöründe uluslararası lider olmasını sağlamak, ürün ve/veya hizmet üretiminde israfi önlemek yönetim sistemlerin temel amacını oluşturmaktadır ve bu doğrultuda yatırım yapılması gereken en önemli kaynak kalifiye insan gücüdür. Çünkü insan gücünün nitelikleri ile insanın yeni bilgi üretme ve üretilen yeni bilgileri bir dairesel permutasyon içinde kararlı bir birliktelikte katma değer yaratma yönünde kullanabilme kapasitesi rekabet gücünü ve uluslararası platformda kalite derecesini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde en önemli kurumlardan bir yükseköğretim kurumlarıdır. Bu kurumların sağladığı eğitim hizmetinin niteliği, sektörlerin ortaya koyacağı kalite ve kalitesizlik ile doğrudan ilişkilidir ve kalitesizlik uzun süreli, zincirleme ilişkilerle yüzyıllara varan zaman dilimlerini etkilemektedir (Elmacı vd., 1999: 112,115).

Kalite; *'bir ürünün ve/veya hizmetin ihtiyaçları karşılama derecesinin ne kadar iyi, ne kadar kötü olduğu'*dur. Gencel (2001: 165-169)'e göre daimi bir *iyileşme* süreci, bir *yönetim tarzı*, *verimliliğe* giden bir yol, toplu bir *sistem* gibi temel niteliklere sahip kalite kavramı sürekli *başarı* anlamına gelmektedir. Kuruluşların tüm süreçlerinde, çalışmalarında, çalışanların birbiriyle-çalışanların müşteri ile olan ilişkilerinde; diğer bir deyişle bütüncül olarak tüm faaliyetlerinde etkin bir kalite sistem ve yönetim yaklaşımını temel alıyor olması *'toplum kalite yönetimi (TKY)'* ile ifade edilmektedir. Kalitenin içinde barındırdığı farklı nitelikler toplam kalite yönetiminin özelliklerini de özetlemektedir. Avrupa Kalite Kuruluşu (European Organization for Quality/EOQ) tarafından üç temel kavram çerçevesinde açıklanmaktadır (Url-1);

- Mükemmellik (ürün ve hizmetler kapsamında ulaşılabilecek mükemmellik durumu müşterilerin beklentilerini karşılamak ve sektörde yerini almak, sağlamlaştırmak ile ilişkilidir.)
- Performans (süreç, yönetim ve örgütlenmelerde uyumlu ve esnek olmayı hedeflemek, değişimi organize etmek, yaratıcı olmak ile ilişkilidir.)
- Yönetim (çalışanlar öncelikli olmak üzere tüm paydaşların memnuniyeti için işbirliği biçimleri geliştirmek, uygulamak ile ilişkilidir.)

Mükemmellik, üstün performans ve iyi yönetim ilişkilerinden de anlaşılabilir gibi; TKY yaklaşımı kaliteli ürün ve hizmet sunabilmek amacıyla sıfır hata modelini temel almaktadır. Böylece kuruluşların faaliyetleri için belirlediği misyon ve vizyon çerçevesine bağlı kalması gerçekleşecek, kalite güvence sistemi de oluşturulmuş olacaktır.

Bilgi birikiminin hızla artmasına bağlı olarak ortaya çıkan meslekte uzmanlaşma gerekliliği, uzmanlığı resmileştiren yükseköğretime yönelik talebin ve öğrenci sayılarının artmasına neden olmuştur. Bu artış kamu harcamalarında kaynakların kısıtlı olması sebebiyle devletleri yükseköğretimdeki merkeziyetçiliği azaltma ve kurumsal özerkliği kuvvetlendirme kararları almaya teşvik etmiştir. Merkezi olmayan bir yapıya

geçilmesi daha fazla sorumluluğu da beraberinde getirmiştir. Öte yandan mezunların eğitimleri aracılığıyla edindikleri mesleki yeterlilikleri uluslararası düzeyde bir hareketlilik kapsamında paylaşma istekleri ve dünyanın herhangi bir yerinde çalışabilmeye dair beklentileri eğitim faaliyetlerinin ulusal bir çerçevede kalamayacağını açıkça ortaya koymaktadır. Bu kapsamda sayıları her geçen gün artan yükseköğretim kurumlarının kurumsal etkililik konusunda kural geliştirme çabaları, kalitenin geliştirilmesi ve kalite güvencesinin sağlanmasını ön plana çıkarmıştır (Süngü ve Bayrakçı, 2010: 896; Aslan, 2009: 291; Kanoğlu vd., 2018: 49). Planlı ve sistemli işlemler bütünü olan kalite güvencesi iç değerlendirme, dış değerlendirme ve dış değerlendiricilerin onay/izlenmesi şeklinde üç bölümde incelenmektedir. Yükseköğretim kurumu ve programları kapsamında açıklanacak olursa (Ayvaz vd., 2016: 5-6);

- *İç (Öz) Değerlendirme*; bir yükseköğretim kurumunun, eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idarî hizmetlerinin kalitesinin ve kurumsal kalite geliştirme çalışmalarının, ilgili yükseköğretim kurumunun görevlendireceği değerlendiriciler tarafından değerlendirilmesidir. Kurulan kalite komisyonları bu görevi üstlenmektedir.
- *Dış Değerlendirme*; bir yükseköğretim kurumunun veya programının, eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idarî hizmetlerinin kalitesinin, Yükseköğretim Kalite Kurulu tarafından yetkilendirilen dış değerlendiriciler veya Yükseköğretim Kurulu'nca tanınan, bağımsız Kalite Değerlendirme Tescil Belgesi'ne sahip dış değerlendirme kuruluşları tarafından yürütülen süreçtir.

Kalite güvencesini sağlamak için kullanılan dış değerlendirme yöntemlerden biri olarak akreditasyon, yükseköğretim kurumları arasındaki rekabette tanınırlığı artırma ve hizmet kalitesi ile ailelere, öğrencilere ve işverenlere karşı güven kazanma aracı, aynı zamanda iş bulabilmeyi kolaylaştıran bir prestij unsuru olarak görülmektedir. Akreditasyonun kelime anlamı Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre "denklik (Url-2)"tir. Oxford Sözlüğü ise; "birinin/bir şeyin gerekli standarda ulaştığını gösteren ve bir kuruluş tarafından verilen resmi onay (Url-3)" şeklinde bir tanımlama yapmaktadır.

Akreditasyon sürecinde kilit noktalar düzenli olarak denetlenme, değerlendirilme ve onaylanmadır. Birimden bütüne bir sıralama yapılacak olursa; *meslekte uzmanlık/profesyonellik sertifikası, mesleğe yönelik programların akreditasyonu ve kurumsal akreditasyon* olmak üzere üç çeşit onay sisteminden söz etmek mümkündür (Kahraman vd., 2009: 278). Burada sürecin tarafsız kişi ve kurumlarca yürütülmesi, sonuçların kamuoyuna şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda açıklanması önem arz etmektedir. Bu özellikler dikkate alınarak yükseköğretimde akreditasyon için tanımın kapsamı şu şekilde genişletilebilir (Çabuk, 2010: 52); *yükseköğretimde akreditasyon; bir yükseköğretim kurumunun ya da yükseköğretim kurumu tarafından uygulanmakta olan programın, ulusal ve/veya uluslararası düzeyde belirli performans standartlarına (kalite, verimlilik, etkinlik vs.) sahip olduğunu ortaya koymayı amaçlayan, hem yükseköğretim kurumunun kendi kendini dönemsel olarak değerlendirmesine, hem de kurum dışı bağımsız ajanslar tarafından dönemsel olarak değerlendirilmesine olanak sağlayan, böylece yükseköğretime talepte bulunanlar ve aynı zamanda kamuoyu nezdinde güven tesis etmeye yönelik gönüllü bir kalite güvence sistemidir.* "Yükseköğretimde akreditasyon sürecinin altı temel unsuru bulunmaktadır;

- Programlar hakkında yargıya varmada kullanılan bir '*standartlar*' kümesi,
- Fakülte tarafından hazırlanan, kendilerinin standartları karşılamak üzere nasıl çalıştıklarını açıklayan ve standartları karşılamada ne ölçüde başarılı oldukları ile ilgili kendi değerlendirmelerini içeren bir '*öz değerlendirme*',
- Öz değerlendirme raporunun ve diğer belgelerin incelenmesi, tesislerin incelenmesi, derslerin gözlemlenmesi ve öğretim elemanları, öğrenciler, dekan ve ilgili diğer kişilerle görüşmelerin yapılması konularında eğitilmiş uzman meslektaşlardan oluşan bir ekip tarafından yapılan '*ziyaret*'ler,
- Ziyareti gerçekleştiren ekip tarafından hazırlanan, fakültenin akreditasyonla ilgili standartları ne ölçüde karşıladığı hakkındaki ekip değerlendirmelerini ve programların akreditasyon durumu hakkındaki önerilerini içeren bir '*rapor*',
- Ekibin raporunda önemli bir bilgiyi dikkate almaması ya da ziyaretin ardından ortaya önemli bir bilgi çıkması halinde, ziyaret edilen fakülte dekanı tarafından yazılan bir '*cevap*',
- Fakülteden ve ziyareti gerçekleştiren ekipten elde edilen kanıtlara dayalı olarak yetkili merciin verdiği '*karar*' (Gencel, 2001: 196)."

Akreditasyon ilk olarak 20.yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim sisteminin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Yükseköğretim Akreditasyon Konseyi (Council for Higher Education Accreditation/ CHEA)'ne göre bir yükseköğretim kurumunun veya programın akredite edilmiş olması; a) devlet fonları, hibeleri ve kredilerinden yararlanmak isteyen öğrencilerin akredite olmuş bir yükseköğretim kurumuna/programına devam etmesi gerektiği için; b) işverenler, mevcut çalışanlarına eğitim desteği sağlamaya karar vermeden, yeni çalışanların yeterliklerini değerlendirmeden veya hayır amaçlı bir katkıda bulunmadan önce yükseköğretim kurumunun/programın akredite olma durumunu sorguladıkları için; c) devlet bazı mesleki alanlarda öğrencilerin lisans sınavlarına girebilmesine izin vermek için yükseköğretim kurumunun/programın akredite olmasını şart koştuğu için önemlidir (Url-4). Bu sistem içerisinde akreditasyon hizmeti veren kurumlar üç ana alana ayrılmıştır (Aslan, 2009: 298);

- *Bölgesel Akreditasyon Kurumları:* Devlet, özel, kar amacı güden ya da gütmeyen, iki ve dört yıllık yükseköğretim kurumlarını akredite ederler. Bölgesel akreditasyonda tüm kurumsal etkinliklerin kapsamlı bir gözden geçirilmesi söz konusudur.
- *Ulusal Akreditasyon Kurumları:* Burada genellikle tek bir amaca yönelik kurumlar, uzaktan eğitim veren kolej ve üniversiteler ile dini temelli vakıf okullarının akreditasyonu söz konusudur.
- *Mesleki (Uzmanlaşmış) Akreditasyon Kurumları:* Tek bir programın akreditasyonundan sorumlu kurumlardır.

Avrupa'da Amerika Birleşik Devletleri'nden farklı bir eğitim sisteminin bulunması yükseköğretimde kalite güvencesi için kullanılan yöntemlerin ve uygulamaların farklı olmasını beraberinde getirmiştir. Avrupa yükseköğretiminde, Bologna Deklerasyonu'nun ortaya koyduğu amaçlara paralel olarak, ülkelerin eğitim-öğretim programlarının belirlenen standartlar ile eşdeğerliklerinin sağlanması akreditasyon uygulamalarına dahil edilmiş, kalite değerlendirme çalışmaları çeşitli boyutlarda zorunluluk halini almıştır. Öte yandan 48 Avrupa ülkesinin 800'den fazla üniversitesinin üyelikleri ile Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmasına araştırma, eğitim, proje faaliyetleri vb. ile destek veren Avrupa Üniversiteler Birliği (European University Association/EUA)'nin kurulması, Yükseköğretimde Avrupa Kalite Güvencesi Ağı (European Association for Quality Assurance in Higher Education/ENQA)'nın Avrupa Eğitim Bakanlıkları ile işbirliği içinde Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergeleri (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area/ESG)'ni kabul etmesi gibi gelişmeler uluslararası ölçekte hizmet ve teşvikleri ön plana çıkarmıştır. Ayrıca EUA, 2002-2003 yılları arasında Socrates Programı tarafından finanse edilen Kalite Kültürü Projesi (EUA Quality Culture Project) adıyla bir iç kalite kültürü geliştirme programı kurgulamıştır. Amaçları (Url-5);

- Kurumlarda bir iç kalite kültürü geliştirme ihtiyacı konusunda farkındalığı artırmak ve kalite seviyelerini iyileştirmek için iç kalite yönetiminin tanıtılmasını teşvik etmek
- Alandaki mevcut en iyi uygulamaların geniş çapta yayılmasını sağlamak
- Kurumların dış kalite güvence prosedürlerini uygulamalarına yardımcı olmak
- Avrupa yükseköğretimini çekiciliğini güçlendirerek Bologna sürecine katkıda bulunmak

olan projeye Türkiye'den Boğaziçi Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi katılmıştır. Bu üniversitelerin edindikleri bilgileri diğer üniversitelere yayması, Türkiye'nin Bologna sürecine yine bu yıllarda dahil olması, Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'nun kalite geliştirme araçlarına yönelik çalışmalarını hızlandırmıştır. Bu doğrultuda 2005'te Yükseköğretim Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Komisyonu (YÖDEK) kurulmuştur. Komisyon faaliyetlerin sistematik, nitelikli ve Avrupa standartlarına uygun olarak yürütülebilmesi için yine komisyon tarafından belirlenmiş ve uygulamaya konmuş süreçlerin tanım ve yönetmeliklerini içeren bir rehber yayınlamıştır. Rehberin 2007 sürümünde yer verilen ve dış değerlendirme süreçlerini de içeren akademik değerlendirme ve kalite geliştirme haritası Şekil 1 (Url-6)'de görülmektedir.

- VEDEK/ Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
- ZİDEK/ Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneğidir.

İki ve beş yıllık tescil geçerlilik süresi olan listedeki akreditasyon kuruluşları arasında ‘sanat’, ‘tasarım’ temel alanlarına ait programların süreçlerini yürütebilecek herhangi bir kuruluşun olmadığı görülmektedir. Ayrıca sanat ve tasarım alanlarının nasıl değerlendirilebileceğine ilişkin standartlar bütünü de bulunmamaktadır. Bu durum sanat ve tasarım alanlarının değerlendirilebilmesini zorlaştırmakta hatta dikkate alınmamasına yol açmaktadır. Nitekim TÜBİTAK’ın ve URAP’ın yayımladığı son raporlarda bu durum açık bir şekilde görülmektedir. Bu çalışmada sanat ve tasarım eğitim programlarının dış değerlendirme uygulamaları ile ilgili eksikliklere dikkat çekmek, diğer programların benzer amaçlı faaliyet gösteren resmi kurum ve kuruluşlarının geçirdiği süreçlere ışık tutmak, böylece standart ve yönetmeliklerle eğitimde eşdeğerliği yakalamak için yapılabilecek akreditasyon uygulamalarına yönelik altyapı oluşturmak amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de sanat ve tasarım eğitiminde dış değerlendirme süreçlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların kurgulanabilmesini, diğer eğitim programlarının akreditasyon dernek, ajans ve kuruluşlarının mevcut durumlarını çözümlenerek desteklemeyi amaçlayan bu çalışma, betimsel nitelikli bir araştırmadır. Karasar’a göre (2012: 77) geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle betimlenmesi araştırma yaklaşımlarından tarama modeli ile gerçekleştirilir. Bu modelde araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne herhangi bir şekilde değiştirilmez, tamamı kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanır. Öte yandan bu araştırma ile birlikte ortaya kesin bilgi ve sonuçlar koymak değil, var olan durumun iyi tanınmasını sağlamak, sistemleri meydana getiren ayrıntıları çalışma yapacak kişiler için okunabilir, sistematik hale getirmek önceliklidir. Bu kapsamda çalışmanın çerçevesi, içeriği ve amaçları şu soru cümleleri ile somutlaştırılmıştır;

- Kalite, dış değerlendirme ve akreditasyon nedir?
- Yükseköğretim kurumlarında değerlendirme ve akreditasyon niçin önemlidir?
- FEDEK’in kuruluş amaçları ve değerlendirme ölçütleri nelerdir, değerlendirme süreçleri nasıl işlemektedir?
- MÜDEK’in kuruluş amaçları ve değerlendirme ölçütleri nelerdir, değerlendirme süreçleri nasıl işlemektedir?
- TEPDAD’ın kuruluş amaçları ve değerlendirme ölçütleri nelerdir, değerlendirme süreçleri nasıl işlemektedir?
- Kurum İç Değerlendirme Raporu nedir, ölçütleri nelerdir?
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)’ın ‘Üniversitelerin Alan Bazlı Yetkinlik Analizi’ne göre Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin değerlendirilmesine ilişkin tespitler nelerdir?

Evren ve örneklem

Çalışmanın ulaşılabilir evrenini yükseköğretim için değerlendirme hizmeti veren kurum ve kuruluşlar oluşturmaktadır. Giriş bölümünde güncel duruma uygun olarak listelenmiş 18 akreditasyon kuruluşu amaca uygun liste olarak kabul edilmiştir. Evrenden örneklem oluşturma sürecinde ise basit tesadüfi örnekleme, yalın örnekleme ve yansız örnekleme gibi isimlerle de açıklanan oransız eleman örnekleme türünden faydalanılmıştır. Bu örnekleme türünde evrendeki tüm elemanların birbirine karşı eşit seçilme şansı bulunmaktadır (Karasar, 2012: 113,127). Ayrıca örneklemin yalnızca bir temsil olduğu, örneklem büyüklüğünün belirlenmesinin karmaşık bir süreci beraberinde getirdiği ve araştırmacının büyük örnek yerine iyi örnek seçmeyi amaç edinmesi gerektiği göz önünde bulundurularak; bahsi geçen liste içerisinden içeriğe katkı sağlayabilecek, temsil özelliğine sahip kuruluşlar ön plana çıkarılmıştır. Bu seçimlerde dikkat edilen bir diğer nokta ise; kuruluşların hizmet ettiği eğitim programlarında farklılığın sağlanmasıdır. Örneğin sağlık temelli programların akreditasyon hizmetlerini yürüten birden fazla kuruluş arasından, çeşitliliği

korumak ve tekrara düşmemek için yalnızca biri incelenmiştir. Belirlenen örneklem kümesini FEDEK, MÜDEK, TEPEAD, KİDR oluşturmaktadır ve son olarak TÜBİTAK'ın 'Üniversitelerin Alan Bazlı Yetkinlik Analizi'ne göre Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin değerlendirilmesine ilişkin tespitler sunulmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma modeli açıklanırken belirlenmiş sorulara cevap vermek için gerekli olan veriler, konu ile ilişkili elektronik ve yazılı materyaller üzerinden alanyazın taraması yapılarak elde edilmiştir. Amaç doğrultusunda özellikle kurum ve kuruluşların resmi web sitelerinde yaptıkları açıklamalara ve paylaştıkları dokümanlara başvurulmuş, varsa açık arşivleri incelenmiş, bilginin birincil kaynaktan edinilmesine özen gösterilmiştir. Ortaya çıkan veri bütünü karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş, böylece ulaşılan yargısal sonuçlar önerilerle bütün halinde sunulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Fen, Edebiyat, Fen-Edebiyat, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (FEDEK)

2009 yılında kurulan İstanbul merkezli FEDEK, Yükseköğretim Kalite Kurulu'nun 23 Kasım 2018 ve 30604 sayılı resmî gazetede yayımlanan Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği'ne göre hazırlanmış ve Nisan 2018'den itibaren beş (5) yıl geçerliği olan 'Kalite Değerlendirme ve Tescil Belgesi'ne sahip kâr amacı gütmeyen bir akreditasyon kuruluşudur. Aynı zamanda FEDEK'in Avrupa yükseköğretiminde önemli bir yere sahip olan Orta ve Doğu Avrupa Kalite Güvence Ajansları Ağı (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies/ CEENQA)'na tam üyeliği bulunmaktadır.

FEDEK tüzüğünde kuruluş amaçları; a) farklı disiplinlerdeki Fen, Edebiyat, Fen-Edebiyat, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri (FEF) öğretim programları için akreditasyon, değerlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yaparak, Türkiye'de FEF öğretiminin kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak, b) FEF bölümlerinde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve topluma hizmeti ilerletmek olarak, bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetlerinden bazılarının ise; a) FEF öğretim programlarını, kurumların başvurusu üzerine değerlendirmek, akredite etmek; b) akreditasyon çalışmalarında görev alacak değerlendiricilerin seçimi ve eğitimini yürütmek; c) FEF programları paydaşlarının şimdiki ve gelecekteki gereksinimlerini sürekli izleyerek, program değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesini, gerektiğinde değerlendirme ölçütlerinin ve süreçlerinin gözden geçirilmesini ve yenilenmesini sağlamak vb. şeklinde açıklanmaktadır (Url-8).

FEDEK'in öncelikli amaçları arasında kalite ve akreditasyon olduğu bu açıklamalarda rahatlıkla görülebilmektedir. Akreditasyon ile ulaşmak istediği hedefler ise; a) toplumu (öğrenci adaylarını, öğrenci rehberlerini, öğrenci velilerini, eğitim-öğretim kurumlarını, meslek örgütlerini, olası işverenleri, devlet kurumlarını vb.) bilgilendirmek üzere akredite edilen FEF öğretim programlarını belgeleyerek duyurmak, b) FEF programlarında eğitim, öğretim, araştırma ve topluma hizmetin ilerletilmesi, sürekli iyileştirilmesi, böylece daha iyi eğitilmiş, niteliği yükseltilmiş bireylerin yetiştirilerek toplum refahının ileri götürülmesi konularında yönlendirici rol oynamaktır (Url-9). Bu hedefler uluslararası ölçekte de akreditasyonun ön plana çıkan kazanımları ile örtüşmektedir.

FEDEK'e üyelik için FEF programlarının değerlendiriciliğini yapan en az iki ziyaret takımında üyelik yapmış olmak ya da değerlendirici eğitimine katılmış olmak, göreve başlamadan önce uyum programına katılmak, FEDEK benzeri ulusal/uluslararası kuruluşlarda en az iki (2) kez değerlendirme takımında yer almış olmak vb. şartları yerine getirmek gerekmektedir. Ayrıca FEDEK'in akreditasyon değerlendirmeleri FEFAK tarafından oluşturulan program değerlendirme takımları ile yapılmaktadır. FEDEK Çalışma Esasları Yönetmeliği'ne göre değerlendiriciler, değerlendirilecek programların uzmanlık alanlarına uygun olacak şekilde program değerlendiricileri havuzundan seçilmektedir. Öte yandan Balkul ve Ersoy (2018: 209); FEDEK'in akreditasyon hizmeti verdiği Sakarya Üniversitesi Çeviribilim programının akreditasyon sürecinde bölüme gönderilen değerlendiricilerin Çeviribilim alanından olmadıklarını ve bu

durumun değerlendirme sürecine, dolayısıyla da eğitimde kaliteye olumsuz etki yapabileceğini belirtmektedir.

Programlarının bazılarının veya tümünün değerlendirilmesine yönelik akreditasyon başvuruları, FEDEK Değerlendirme ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi'ne göre her yılın Ocak ayı sonuna kadar yapılmaktadır. Bu dönemde yapılmayan başvurular bir sonraki akademik yılın değerlendirme dönemine sarmaktadır. İlk kez başvurulacak değerlendirmelerde kurum ziyareti tarihi öncesi o programdan öğrenci mezun verilmesi şartı aranmaktadır. Başvuru sonrası FEDEK ve değerlendirme talep eden kurum arasında akreditasyon ücreti bildirim, bildirim ve koşulların kabul edildiğinin teyidine ilişkin süreçler başlamaktadır ve Mart ayı sonuna kadar sürmektedir. Karşılıklı kabuller sonrası FEDEK tarafından değerlendirme takımı kurma çalışmaları ve kurum tarafından öz değerlendirme raporu hazırlıkları yapılmaktadır. Bu raporların elektronik dosya şeklinde FEDEK'e Temmuz ayı sonuna kadar gönderilmesi gerekmektedir. Raporları FEDEK'in formatına uygun bulunan programların değerlendirme süreçleri böylelikle başlatılmaktadır. Bundan sonraki FEDEK Değerlendirme Kılavuzu'na göre yürütülen değerlendirme süreci kendi içinde a) kurumun hazırladığı öz değerlendirme raporunun incelenmesi; b) kurum ziyareti; c) değerlendirme takımı tarafından rapor hazırlanması olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Bir programın genel değerlendirilmesinde, FEDEK ölçütlerinde belirtilen asgari koşulların tümünün sağlandığı sonucuna varılırsa, beş (5) yıllık akreditasyon verilmektedir. Ara değerlendirmeler veya kanıt göster değerlendirmelerinde ise, verilecek akreditasyonun süresi bir önceki genel değerlendirme tarihinden itibaren, en fazla 5 (beş) yılı kapsayabilmektedir. Bir programın genel değerlendirmesinde herhangi bir ölçütte "eksiklik" değerlendirilmesi yapılmamış olmasına karşın, bir veya daha fazla ölçütte "zayıflık" değerlendirilmesi yapılmışsa, akreditasyon yalnızca iki (2) yıl için verilmektedir (Url-10).

Başvuruda bulunacak birim söz konusu programların FEDEK tarafından belirlenmiş bazı genel ölçütleri yerine getirdiğini kanıtlamakla yükümlüdür. Bu ölçütler FEF Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri'nde on madde halinde düzenlenmiştir (Url-11);

- **Öğrenciler** (örn. programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktıları öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdırlar)
- **Program öğretim amaçları** (örn. öğretim amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci kurulmuş ve işletiliyor olmalıdır. Bu süreç yardımıyla program eğitim amaçlarına ulaşıldığı kanıtlanmalıdır)
- **Program çıktıları** (örn. program çıktıları, program öğretim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve FEDEK çıktılarını içerecek biçimde tanımlanmalıdır)
- **Öğretim planı** (örn. program öğretim amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir öğretim planı olmalı, öğretim planının uygulanmasında kullanılacak eğitim yöntemleri, istenen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılmasını garanti edebilmelidir)
- **Öğretim kadrosu** (örn. öğretim kadrosu, yeterli akademik düzeye sahip ve programın tüm alanlarını kapsayacak sayıda olmalıdır ve ilgili sektör, mesleki kuruluşlar, işverenlerle ilişkileri sürdürebilecek nitelikte olmalıdır)
- **Yönetim yapısı** (örn. öğretim sonuçlarının değerlendirilebilmesi için gereken tüm strateji, program ve yöntemler belgelendirilmelidir, yönetim sistemine ait bu belgeler ilgili bireylere iletilmiş, anlaşılır, ulaşılabilir ve uygulanabilir olmalıdır)
- **Alt yapı** (örn. sınıflar, laboratuvarlar ve gerekli donanım, öğretim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli olmalıdır)
- **Kurum desteği ve parasal kaynaklar** (örn. üniversitenin idari desteği, yapıcı liderliği, parasal kaynaklar ve bunların dağıtımında izlenen strateji, programın kalitesini ve sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır)
- **Sürekli iyileştirme** (örn. kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır)
- **Programa özgü ölçütler** (örn. bir programın, adı nedeniyle, birden fazla ölçüt kümesine ait olması durumunda, ilgili her kümedeki ölçütleri sağlaması gerekir)

Hazırlanan bu ölçüt listesi ve alt parametreleri içerisinde kullanılan “-meli” ve “-malı” ekleri, programların akredite edilmeleri için asgari düzeyde sağlanması beklenen ve tanımı açık zorunlulukları; “beklenir” sözcüğü, değerlendirmeyi etkileyebilecek daha az kısıtlayıcı önerileri; “-bilir” eki ise serbestlik tanındığını göstermektedir.

PROGRAM KODU (1)	PROGRAM ADI (2)	ÖGR. SÜRE (3)	PUAN TÜRÜ (4)	GENEL KONT. (5)	OK.BİR KONT. (6)	MEB (7)	ÖZEL KOŞUL VE AÇIKLAMALAR (8)	2020-YKS 0,12 BAŞARI SIRASI (9)	2020-YKS EN KÜÇÜK PUAN (10)	P.DR. SAYI (11)	D.DR. SAYI (12)	DR.ÖGR. ÜYE SAYI (13)	GRV (14)	AKREDİTE (15)	TUS (16)
	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ (ESKİŞEHİR) (Devlet Üniversitesi)														
	Edebiyat Fakültesi														
101010025	Arkeoloji	4	EA	60	2			621.000	245.35647	4	4	4		FEDEK	
101010034	Felsefe	4	EA	50	2		145	436.000	271.40703		3	2		FEDEK	
101090551	Psikoloji	4	EA	60	2			...	---			3			
101010907	Rus Dili ve Edebiyatı (Rusça)	4	DİL	40	1		22, 24, 94	23.200	373.15076	1		4			
101010043	Sanat Tarihi	4	SÖZ	70	2			203.000	302.63652	3	2	4		FEDEK	
101010052	Sosyoloji	4	EA	80	2			275.000	304.02496	4	3	4		FEDEK	
101010061	Tarih	4	SÖZ	70	2			91.200	337.06077	6	3	2		FEDEK	
101010079	Türk Dili ve Edebiyatı	4	SÖZ	70	2			76.500	343.69669	4	3	5		FEDEK	

Şekil 2. 2021-Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu’nda FEDEK Tarafından Akredite Edilmiş Programların Gösterimine Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Örneği

FEDEK akredite programlarını şeffaflık ilkesi doğrultusunda halka açık olacak şekilde yayınlamaktadır. Akreditasyonu devam eden kurum listelerine resmi web siteleri *‘fedek.org.tr’*den ulaşılabilir. Ayrıca Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu’nda da bu bilgilere yer verilmektedir (Şekil 2).

Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK)

MÜDEK, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından 2007 yılında değerlendirilerek yükseköğretim kurumlarının mühendislik programlarında ulusal, sektörel ve program yeterlilikleri odaklı ulusal bir kalite güvence kuruluşu olarak tanınmış ve ‘Kalite Değerlendirme ve Tescil Belgesi’ almaya uygun bulunmuştur. 2013 yılında YÖK ve 2018 yıllarında YÖKAK tarafından tekrar değerlendirilerek, belgeyi arka arkaya beş yıllık üç dönem alan ilk kuruluş olmuştur. Öte yandan MÜDEK’in uluslararası dış değerlendirme ve yetkilendirmeleri kapsamında aşağıda sıralanmış üyelikleri önem arz etmektedir (Url-12);

- Lisans ve yüksek lisans düzeyindeki mühendislik programları için bir kalite etiketi olarak verilen EUR-ACE®’yi almak isteyen yükseköğretim kurumları Avrupa Mühendislik Eğitimi Akreditasyonu Ağı (European Network for Accreditation of Engineering Education/ ENAEE) tarafından 2009, 2013, 2018 yıllarında değerlendirilmiş ve etiketi verme yetkisini kazanmış MÜDEK’e başvuru yapmalıdır. Günümüzde bu etiketi verme yetkisi Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, İrlanda, Kazakistan, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Slovakya, İspanya, İsviçre, İngiltere ve Türkiye’de bulunan 15 akreditasyon ajansında bulunmaktadır.
- MÜDEK, Uluslararası Mühendislik Birliği (International Engineering Alliance/ IEA) altındaki çok taraflı akreditasyon tanıma anlaşması Washington Accord (WA) tarafından koordine edilen bir uzmanlar paneli tarafından değerlendirilmiş ve 2010 yılında Washington Accord’a aday üye (Provisional Signatory) olmuş; aday üyeliğini izleyen yıl içinde yapılan tam üyelik değerlendirmesi sonunda 2011 yılından itibaren Washington Accord’un imzacısı (üye) (Signatory) olmaya hak kazanmıştır.
- MÜDEK 2013 yılında ENAEE tarafından koordine edilen ve uluslararası uzmanlardan oluşmuş bir değerlendirme paneli tarafından Avrupa Standartları ve İlkeleri (ESG) Bölüm 2 ve 3 kapsamında değerlendirilmiş ve değerlendirme paneli MÜDEK’in ESG Bölüm 2.1-2.8 ve 3.1-3.8’de belirtilen standartları tam olarak sağladığı sonucuna varmıştır. ESG Bölüm 2 ve 3 sırasıyla Avrupa Yükseköğretim Alanı’nda uyulması beklenen dış kalite güvence süreçleri ile ilgili standartları ve bu süreçleri yürütmek üzere faaliyet gösteren dış kalite güvence ajanslarının uyması beklenen standartları tanımlamaktadır.

MÜDEK mühendislik eğitiminde akreditasyonun geliştirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde 2001 yılında yapılan mühendislik dekanları toplantısı sonrası, 2002 yılında Türkiye ve KKTC’de mühendislik eğitimi veren fakültelerin lisans programlarının değerlendirilmesi için ayrıntılı bir program düzenlemek ve uygulamak üzere Mühendislik Değerlendirme Kurulu adıyla

bağımsız bir platform olarak kurulmuştur. 2007 yılında ise dernekleşerek tüzel kişilik kazanmış ve bugünkü adını almıştır (Url-13). Halihazırda 93 üyesi bulunan MÜDEK'e ait tüzükte derneğin temel amacı, farklı disiplinlerdeki mühendislik eğitim programları için akreditasyon, değerlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yaparak mühendislik eğitiminin kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak olarak açıklanmaktadır. Böylece, güncel ve gelişmekte olan teknolojileri kavrayan, daha iyi eğitilmiş ve daha nitelikli mühendisler yetiştirilerek toplumun refahının ileri götürülmesi hedeflenmektedir. MÜDEK'in amacı doğrultusunda gerçekleştirdiği faaliyetlerinden bazıları ise; a) mühendislik eğitim programlarını, kurumların başvurusu üzerine değerlendirmek, akredite etmek; b) akreditasyon çalışmalarında görev alacak değerlendiricilerin seçimi ve eğitimini yürütmek; c) mühendislik programlarının paydaşlarının şimdiki ve gelecekteki gereksinimlerini sürekli izleyerek, program değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesini, gerektiğinde değerlendirme ölçütlerinin ve süreçlerinin gözden geçirilmesini ve yenilenmesini sağlamak vb. şeklinde sıralanmaktadır (Url-14). Bu noktada dikkat edilmesi gereken bir husus diğer akreditasyon derneklerinin tüzüklerini hazırlarken MÜDEK'i referans alması ve temelde aynı ifadelerle aynı olguya işaret etmeleridir. Bu da MÜDEK'in Türkiye yükseköğretiminde değerlendirme için konumunun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki YÖK tarafından tanınan yükseköğretim kurumlarının ve YÖK tarafından diğer ülkelerde kurulan özel statülü devlet üniversitelerinin mühendislik lisans ve lisansüstü programlarının MÜDEK adına akreditasyonu için ayrıntılı bir program düzenlenmesi, uygulanması ve akreditasyon kararları alınması MÜDEK'in bağımsız bir organı olan Mühendislik Eğitim Programları Akreditasyon Kurulu (MAK) tarafından yürütülmektedir. MAK, dört (4) üniversite öğretim üyesi, bir (1) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) temsilcisi, bir (1) Türkiye Kalite Derneği (KalDer) temsilcisi, iki (2) sanayi temsilcisi olmak üzere toplam sekiz (8) üyeden oluşmaktadır. MAK'ın yapısı, işleyişi ve akreditasyon süreci hakkında yeni MAK üyelerinin bilgilendirilmesini sağlamak, yeni MÜDEK Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerinin MÜDEK politikaları ve işleyişi hakkında bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla oryantasyon ve bilgilendirme programlarını ise Eğitim Komitesi geliştirmekte ve uygulamaktadır. Ayrıca program değerlendiricisi havuzuna alınacak görevlilere ve öğrenci değerlendiricilere yönelik eğitimleri de bu komite düzenlemektedir (Url-15).

Mühendislik programlarının akreditasyonu MÜDEK tarafından gönüllülük esasına bağlı olarak yapılmaktadır ve Türkiye'de mühendislik eğitiminin kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlayarak değerlendirme ölçütlerini sağlayan programları belirlemek, akredite edilen programları ilan etmek, toplumu bilgilendirmek ve yeni programların geliştirilmesinde yönlendiricilik yapmak hedeflenmektedir. Bu kapsamda MÜDEK yalnızca adında 'mühendislik' kelimesi bulunan programların başvurularını kabul etmektedir ve bu programlardan ilk kez başvuracakların başvuru tarihinden önce mezun vermiş olması gerekmektedir.

Akreditasyon süreci, kurumun değerlendirme isteğini değerlendirmenin yapılacağı yılın Ocak ayı sonuna kadar yazılı olarak MÜDEK'e ileterek başvuruda bulunması ile başlamaktadır. MAK tarafından yapılan ön inceleme sonrası, MÜDEK başvurusu yapılan programların değerlendirilmeye alınıp alınmayacağını, alınacak ise akreditasyon ücretini ve ödeme koşullarını Şubat ayı sonuna kadar kuruma bildirmektedir. Mart ayı sonuna kadar kurumun bildirim ve koşulları kabul ettiğine dair teyit mektubunu MÜDEK'e iletmesi talebin kesinleştiği anlamına gelmektedir ve MAK tarafından değerlendirme takımı kurma çalışmaları başlatılmaktadır. Aynı süreçte kurum belirlenmiş format e içeriğe uygun olarak öz değerlendirme raporu hazırlayarak, elektronik ortamda Temmuz ayının ilk haftasının sonuna kadar MÜDEK'e göndermektedir. Bu raporun gönderilmemesi kurumun başvuruyu geri çektiği anlamına gelmektedir. Burada önemli diğer bir husus ise; MAK tarafından ön inceleme yapılan bu raporlarda, programın akreditasyon alamamasına neden olacak raporlama ve/veya ölçüt yetersizliği saptanmasında değerlendirmenin durdurulması gerektirdiğidir. Raporlama ve/veya ölçüt yetersizliğinin saptanmaması ve format uygunluğunun sağlanması ile MAK tarafından değerlendirme süreci başlatılmaktadır. Niteliksel ve niceliksel etmenlerin değerlendirilmesini içeren ve sonunda akreditasyon kararı verilen süreç; a) kurum tarafından hazırlanan öz değerlendirme raporunun incelenmesi; b) kurum ziyareti; c) değerlendirme takımı tarafından rapor hazırlanması olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. MÜDEK ölçütlerinde belirtilen asgari koşulların tümünün sağlandığı sonucun varılırsa, beş (5) yıllık akreditasyon verilmektedir ve akreditasyonun yenilenmesi için her programın beş (5) yıllık zaman aralıklarında ayrıntılı genel değerlendirmesi

yapılmaktadır. Bir programın genel değerlendirmesinde herhangi bir ölçütte “eksiklik” değerlendirmesi yapılmamış olmasına karşın, bir veya daha fazla ölçütte “zayıflık” değerlendirilmesi yapılmışsa, akreditasyon yalnızca iki (2) yıl için verilmektedir. Bir programın genel değerlendirmesinde, bir veya daha fazla ölçütün hiç sağlanmaması nedeniyle “eksiklik” değerlendirilmesi yapılmışsa, bu programa akreditasyon verilmemektedir. MÜDEK tarafından akredite edilmiş bir programda gerçekleşen ve programın akreditasyon statüsünü etkileyebilecek; programın adı, öğretim kadrosu, eğitim programı içeriği, yönetim vb. alanlardaki değişikliklerin MÜDEK’e bildirilmesi kurumun yönetim yetkilisinin sorumluluğuna bırakılmıştır (Url-16).

Başvuru ve değerlendirme süreçlerinde MAK tarafından kullanılan ve minimum koşulları tanımlayan değerlendirme ölçütleri genel ölçütler ve programa özgü ölçütler olmak üzere iki ana gruptan oluşmaktadır. Genel ölçütler MÜDEK’in Mühendislik Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri’nde on madde halinde düzenlenmiştir (Url-17);

- **Öğrenciler** (örn. öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir)
- **Program eğitim amaçları** (örn. değerlendirilecek her mühendislik programı için program eğitim amaçları tanımlanmış olmalı; bu amaçlar MÜDEK program eğitim amaçları tanımına uyumlu, kurumun, fakültenin ve bölümün özgörevleriyle uyumlu olmalı, kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır)
- **Program çıktıları** (örn. Program çıktıları, program eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve MÜDEK Çıktılarının tümünü eksiksiz olarak kapsayacak biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, program eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek program çıktıları tanımlayabilirler)
- **Sürekli iyileştirme** (örn. kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır)
- **Eğitim planı** (örn. her programın program eğitim amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir eğitim planı (müfredatı) olmalı ve eğitim planı belirlenen ortak bileşenler ve Ölçüt 10’da verilen disipline özgü bileşenleri içermelidir)
- **Öğretim kadrosu** (örn. öğretim kadrosu sayıca yeterli olmalıdır. Bu sayı; a) her biri yeterli düzeyde olmak üzere, öğretim üyesi-öğrenci ilişkisini, öğrenci danışmanlığını, üniversiteye hizmeti, mesleki gelişimi, sanayi, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle ilişkiyi sürdürebilmeyi sağlamalı ve b) programın tüm alanlarını kapsayacak biçimde olmalıdır)
- **Altyapı** (örn. öğrencilerin ders dışı etkinlikler yapmalarına olanak veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, mesleki faaliyetlere ortam yaratarak, mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim üyesi ilişkilerini canlandıran uygun altyapı mevcut olmalıdır)
- **Kurum desteği ve parasal kaynaklar** (örn. program için gereken altyapıyı temin etmeye, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek parasal kaynak sağlanmalıdır)
- **Organizasyon ve karar alma süreçleri** (yükseköğretim kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte, bölüm ve varsa diğer alt birimlerin kendi içlerindeki ve aralarındaki tüm karar alma süreçleri, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir)
- **Disipline özgü ölçütler** (disipline özgü ölçütler, belirli bir mühendislik disiplinindeki eğitim planına yönelik ek ölçütleri tanımlamaktadır. Her program, yine bu belgede detaylandırılmış olan Disipline Özgü Ölçütleri listesini sağlamalıdır. Örneğin; gıda ve benzeri adlı mühendislik programlarının disipline özgü ölçütleri; “mezunların aşağıdaki konularda yeterli olduğu kanıtlanmalıdır: türevsel denklemleri de içerecek biçimde matematik, kimya, biyoloji, tepkime kinetiği, kütle ve enerji denklemleri, ısı ve kütle transferi, biyolojik malzemeler, bilişim sistemleri, süreç yönetimi ve kontrolü, gıda standartları konularında bilgi; gıda işleme sistemleri uygulama ve tasarlama becerisi” şeklinde açıklanmaktadır)

PROGRAM KODU (1)	PROGRAM ADI (2)	ÖGR. SÜRE (3)	PUAN TÜRÜ (4)	GENEL KONT. (5)	OK.BİR KONT. (6)	MEB (7)	ÖZEL KOŞUL VE AÇIKLAMALAR (8)	2020-YKS 0,12 BAŞARI SIRASI (9)	2020-YKS EN KÜÇÜK PUAN (10)	P.DR. SAYI (11)	D.DR. SAYI (12)	DR.ÖGR. ÜYE SAYI (13)	GRV (14)	AKREDİTE (15)	TUS (16)
	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ (Devlet Üniversitesi)														
	Mühendislik Fakültesi														
103510323	Bilgisayar Mühendisliği	4	SAY	85	3		22, 24, 34, 144	87.800	412.33547	5	4	8			
103530221	Bilgisayar Mühendisliği (İÖ)	4	SAY	85	3		3, 22, 24, 34, 144	128.000	373.70811						
103510686	Biyomedikal Mühendisliği	4	SAY	70	2		144	284.000	288.58742	4	1	6		MÜDEK	
103510332	Çevre Mühendisliği	4	SAY	15	1		144			5	1	4			
103510341	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	4	SAY	85	3		144	116.000	384.17645	11	2	5		MÜDEK	
103530142	Elektrik-Elektronik Mühendisliği (İÖ)	4	SAY	85	3		3, 144	186.000	345.06990					MÜDEK	
103510359	Endüstri Mühendisliği	4	SAY	85	3		144	199.000	325.51520	7	3	4		MÜDEK	
103530266	Endüstri Mühendisliği (İÖ)	4	SAY	85	3		3, 144	267.000	294.73393					MÜDEK	
103510914	Endüstriyel Tasarım Mühendisliği	4	SAY	30	1		144			1	3	3			
103590449	Endüstriyel Tasarım Mühendisliği (KKTC Uyraklı)	4	SAY	1			5, 144	...	----						
103510853	Enerji Sistemleri Mühendisliği	4	SAY	30	1		144			4		4			
103510368	Gıda Mühendisliği	4	SAY	30	1		144			6	1	2		MÜDEK	
103510765	Harita Mühendisliği	4	SAY	30	1		144			3	1	2			
103510377	İnşaat Mühendisliği	4	SAY	100	3		144			4	4	9		MÜDEK	
103510395	Makine Mühendisliği	4	SAY	100	3		22, 24, 34, 144	203.000	323.19668	9	7	10		MÜDEK	
103530189	Makine Mühendisliği (İÖ)	4	SAY	80	2		3, 22, 24, 34, 144	275.000	292.05648					MÜDEK	
103510729	Mekatronik Mühendisliği	4	SAY	80	2		144	220.000	314.82849	2	1	5			
103530257	Mekatronik Mühendisliği (İÖ)	4	SAY	80	2		3, 144								
103510402	Tekstil Mühendisliği	4	SAY	20	1		144, 154	288.000	287.11498	7	4	2		MÜDEK	

Şekil 3. 2021-Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'nda MÜDEK Tarafından Akredite Edilmiş Programların Gösterimine Bursa Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Örneği

MÜDEK tarafından akreditasyon verilmiş programlar listesinin güncel sürümü MÜDEK resmi web sitesinde (<https://www.mudek.org.tr/tr/akredit/akredite2021.shtm>) yayımlanmaktadır. Bu listede akreditasyon alan programların adları ve verilen akreditasyonun süresi belirtilmektedir.

Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD)

2011 yılında kurulan TEPDAD, Yükseköğretim Kalite Kurulu ve Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu tarafından tanınan bir kalite ajansıdır. Dünya çapında temel ve mezuniyet sonrası tıp eğitiminin standart ve kalitesini yükselterek herkes için sağlık hizmetini desteklemek amacıyla 1972 yılında kurulmuş kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olan Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu (World Federation for Medical Education/ WFME), tıp fakültelerinin sayısındaki artışa bağlı olarak ortaya çıkan akreditasyon öncelikli bir pazara ve çok az değere sahip akreditasyon hizmeti sunan özel firmalar/bireysel danışmanlara karşı Tanıma Programı (The Recognition Programme) oluşturmuştur. WFME, bireysel tıp okullarını akredite etmemektedir ancak bu tanıma programı aracılığıyla temel tıp eğitimi programları veya okulları için bir akreditasyon kurumunun yasal durumunu, akreditasyon sürecini, akreditasyon sonrası izlemesini ve karar verme süreçlerini değerlendirmektedir. TEPDAD bu programa dahil olan dernekler arasındadır ve Türkiye dışındaki ülkelerde de Uluslararası Akreditasyon Kurulu üyeleri ile WFME standartlarına göre akreditasyon çalışmaları sürdürebilmektedir. Ayrıca CEENQA'na tam üyeliği bulunan altı Türkiye menşeli dernekten bir tanesidir.

Tüzüğe göre TEPDAD'ın "temel amacı, Tıp eğitimi programları için akreditasyon, değerlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yaparak Türkiye ve dünyadaki tıp eğitiminin kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmaktır. Böylece, bilim ve toplumdaki gelişmeler ile hekimlik uygulamalarını bütünleştirip toplumun sağlık sorunlarına yüksek nitelikli sağlık hizmeti ile cevap verebilecek bilgi, beceri ve tutuma sahip, mesleki yaşamı boyunca bildiklerinden daha fazlasını öğrenme isteği ve becerisi kazanmış, bilimsel gelişmelere katkıda bulunabilecek yeterlik ve yetkinlikte hekimler yetiştirilerek toplumun sağlık düzeyinin ileri götürülmesi hedeflenmektedir." Bu amaç ve hedefler doğrultusunda TEPDAD; a) kurumların başvurusu üzerine tıp eğitimi programlarını akredite etmek; b) değerlendirme ve akreditasyon çalışmalarında görev alacak üyeler ve değerlendiricilerin seçimi ve eğitimini yürütmek; c) "Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi" ve ilgili temel alan öğrenme kazanımlarının (çıktılarının) program düzeyinde asgari ölçütler olarak değerlendirilmesi ve kalite güvencesinin sağlanması vb. faaliyetleri yürütmektedir (Url-18).

TEPDAD'ın temelleri 2008 yılında kurulmuş olan Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu (UTEAK) ile atılmıştır. Tıp Dekanları Konseyi inisiyatifinde gerçekleşen bu girişim MÜDEK benzeri bir süreç geçirmiş, kurul olarak kurulmasından sonra YÖK tarafından tanınmak amacıyla tüzel kişilik kazanarak dernekleşmiştir. Bu süreçte UTEAK'ın yapmış olduğu tüm etkinlikler dernek tarafından devralınmış, yapılan

tüm akreditasyon talepleri derneğe yapılmış sayılmıştır. Yine MAK'a benzer şekilde UTEAK, çalışmalarını TEPDAD'a bağlı, özerk bir kurul olarak devam ettirmektedir. TEPDAD Çalışma Yönetmeliği (Url-19)'ne göre; toplam da 17 üyeden oluşan kurulun görevleri arasında Türkiye'de tıp fakültelerinin mezuniyet öncesi eğitim programlarının TEPDAD adına akreditasyonu için ayrıntılı bir program düzenlemek, değerlendirmek ve akreditasyonla ilgili kararlar almak bulunmaktadır.

TEPDAD'a yapılacak akreditasyon başvuruları resmi web sitesinde paylaşılmış olan formların fakülte dekanlarınca doldurularak imzalanması ve TEPDAD sekreterliğine ulaştırılması ile başlamaktadır. Başvuruda bulunacak kurumda, eğitimin tümünü kendi yerleşkesinde tamamlamış, en az bir dönem mezun vermiş ve halen eğitimi devam ediyor olma şartları aranmaktadır. Başvurular UTEAK toplantısında değerlendirilerek Yönetim Kurulu'na sunulmaktadır ve kabul edilen başvurular için kurumlara süreçle ilgili takvim ve belge iletilmektedir. Akreditasyon başvurusu Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen, süreci devam eden kurumlara '*akreditasyon adayı*' statüsü verilmektedir. TEPDAD, başvuru kabul tarihinden sonraki üç ay içerisinde kurumlar için standartlar, akreditasyon süreci ve öz değerlendirme raporu hazırlanmasını içeren bilgilendirme eğitimleri düzenlemektedir. Kurumun bu eğitimler sonrası hazırlayacağı öz değerlendirme raporları değerlendirme kılavuzuna göre incelenmektedir. Uygun bulunan raporlar sonrası programların altyapı ve uygulamalarının yerinde görülmesi, görüşülmesi ve değerlendirilmesi ya da koşullu akreditasyon statüsü verilen programların koşulları yerine getirip getirmediğinin anlaşılması amacıyla kurum ziyaret süreci başlamaktadır. Programın akreditasyon kararı, kurum ziyareti başkanı ya da raportörü tarafından sunulan raporun UTEAK toplantısında değerlendirilmesi ve her başlığın ayrı ayrı, ardından tümünün birlikte onaylanması ile alınmaktadır. Akreditasyon kararı iki uygunluğun kabul edilmediği durumlar dışında iki statü olarak verilebilmektedir. Bunlardan birincisi; eğitim programının tüm temel standartları karşıladığını gösteren ve altı (6) yıl süre ile geçerli olan '*tam akreditasyon*' statüsüdür. İkincisi ise; değerlendirme sonucu eğitim programında temel standartların birkaçının karşılanma sınırında olduğunun belirlendiği ve 18 ay içerisinde fakülte tarafından tamamıyla karşılanabileceği düşünüldüğünde verilen '*koşullu akreditasyon*' statüsüdür³(Url-20).

Tıp eğitimi programlarının akreditasyonu ilk olarak 2009 yılında yayımlanan ve her yıl gözen geçirilerek güncellenen Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları çerçevesinde yürütülmektedir. Burada listelenmiş ve akredite olmak isteyen fakülte tarafından '*mutlak*' karşılanması gereken standartlara '*temel standartlar*', mezuniyet öncesi eğitim programının niteliğini geliştirmeye yönelik, karşılanması durumunda yüksek nitelik göstergesi olan standartlara da '*gelişim standartları*' adı verilmektedir. Bu standartlar listesi COVID-19 salgını sebebiyle tıp fakülteleri ve öğrencilerine destek olacak önerilerin geliştirilmesi gerekliliği ile 2021'de iki temel standart eklenerek yeniden yapılandırılmıştır. Böylece güncel olarak dokuz (9) ana başlık ve yirmi üç (23) alt başlık altında mutlaka karşılanması gereken atmış altı (66) temel ve karşılanması önerilen yirmi dokuz (29) standart belirlenmiştir. Bunlar (Url-21);

- **Amaç ve hedefler** (örn. temel standartlar çerçevesinde, fakültenin kurumsal amaçları mutlaka fakültenin sosyal yükümlülüklerini dikkate alarak belirlenmiş olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, tıp fakültesi, amaç ve hedeflerini tanımlama sürecinde dış bileşenlerin katkı ve görüşlerini almış olmalıdır)
- **Eğitim programının yapısı ve içeriği** (örn. temel standartlar çerçevesinde, eğitim programı mutlaka yapısı ve kullanılan öğretim yöntemleri, programın geneli ve evrelere göre açıklanmış ve tüm bileşenlerle paylaşılmış olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, eğitim programı öğrencilerine sürekli mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenme tutumunu kazandırmayı hedefleyen bileşenler ve etkinlikleri içermiş olmalıdır)
- **Öğrencilerin değerlendirilmesi** (örn. temel standartlar çerçevesinde, ölçme değerlendirmede kullanılan yöntem ve ölçütler mutlaka yıllara / evrelere göre belirlenmiş, yayınlanmış, öğrenciler ve öğretim üyeleri ile paylaşılmış olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, tıp fakültesi öğrencilerin değerlendirilmesinde yenilikleri ve gelişmeleri izleyerek yeni uygulamalarla sistemini sürekli geliştiriyor olmalıdır)

³ Tıp Eğitimi Programları Akreditasyon Süreci Akış Şeması için bkz.

[http://tepdad.org.tr/uploads/files/Belgeler%20ve%20formlar/8-](http://tepdad.org.tr/uploads/files/Belgeler%20ve%20formlar/8-Akreditasyon%20s%C3%BCre%C3%A7%20C5%9Femas%C4%B1%202018.pdf)

[Akreditasyon%20s%C3%BCre%C3%A7%20C5%9Femas%C4%B1%202018.pdf](http://tepdad.org.tr/uploads/files/Belgeler%20ve%20formlar/8-Akreditasyon%20s%C3%BCre%C3%A7%20C5%9Femas%C4%B1%202018.pdf)

- **Öğrenciler** (örn. temel standartlar çerçevesinde, tıp fakültesi mutlaka eğitim programının hedefleri, yapısı, özellikleri, kurumsal insan gücü ve altyapısına uygun öğrenci sayısını belirliyor ve talep ediyor olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, kariyer planlamasına yardımcı olacak yöntem/etkinlikler uyguluyor olmalıdır)
- **Program değerlendirme** (örn. temel standartlar çerçevesinde, program değerlendirme sistemi mutlaka düzenli olarak alınan, analizi yapılan ve değerlendirilen öğrenci ve öğretim elemanı geribildirimlerini içermiş olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, dış değerlendirme yöntem ve süreçleri kullanılıyor olmalıdır)
- **Akademik kadro** (örn. temel standartlar çerçevesinde, tıp fakültesi mutlaka akademik kadronun, eğitim programındaki görev ve sorumluluklarını çalışma alanları ve akademik düzeylerine göre belirliyor ve izliyor olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, öğretim elemanı seçim, atama ve yükseltmelerinde üniversitenin genel seçim, atama ve akademik yükseltme kriterleri yanı sıra, eğitim alanında ek kriterler belirlemiş olmalıdır)
- **Altyapı ve olanaklar** (örn. temel standartlar çerçevesinde, fakülte eğitim programının yapısı, özellikleri ve öğrenci sayısına uygun şekilde mutlaka büyük ve küçük gruplarda eğitim etkinlikleri için kullanılan amfi, derslik, seminer odası, öğrenci laboratuvarlarını içermiş, çalışma salonları, sosyal alanlar ve öğrenci kullanımına ayrılan diğer alan ve olanakları sağlamış olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, eğitim programında üçüncü basamak dışındaki sağlık kurumları ve toplum içinde öğrenme fırsatları sağlamak için kurumsal işbirliği protokollerini hayata geçiriyor olmalıdır)
- **Örgütlenme, yönetim ve yürütme** (örn. temel standartlar çerçevesinde, tıp fakültesinde mutlaka eğitim programının yapısına uygun bir eğitim örgütlenmesi kurulmuş, yetki, görev ve sorumlulukları kurumsal mevzuatla tanımlanmış ve işlerliği sağlanmış olmalı; gelişim standartları çerçevesinde, yönetici kadroların çoğunluğunun tıp fakültesi mezunu, eğitim ve yönetim deneyimine sahip olması sağlanmalıdır)
- **Sürekli yenilenme ve gelişim** (örn. temel standartlar çerçevesinde, eğitimle ilgili sürekli yenilenme ve gelişim düzeneği mutlaka süreklilik gösteren kurumsal ve işlevsel bir yapı olarak kurgulanmış olmalıdır)

PROGRAM KODU (1)	PROGRAM ADI (2)	ÖĞR. SÜRE (3)	PUAN TÜRÜ (4)	GENEL KONT. (5)	OK.BİR KONT. (6)	MEB (7)	ÖZEL KOŞUL VE AÇIKLAMALAR (8)	2020-YKS 0,12 BAŞARI SIRASI (9)	2020-YKS EN KÜÇÜK PUAN (10)	P.DR. SAYI (11)	D.DR. SAYI (12)	DR.ÖĞR. ÜYE SAYI (13)	GRV (14)	AKREDİTE (15)	TUS TT1 (16)	TUS TT2 (17)	TU (18)
	GAZİ ÜNİVERSİTESİ (ANKARA) (Devlet Üniversitesi)																
104110836	Tıp Fakültesi	6	SAY	290	8			155	4.550	523.54399	270	81	39	TEPDAD	52.039513		52.
104111976	Tıp Fakültesi (KKTC Uyraklı)	6	SAY	1				5, 155	16.200	499.12935							52.
104111234	Tıp Fakültesi (İngilizce)	6	SAY	100	3			22, 23, 24, 155	4.980	522.22021	270	81	39	TEPDAD	52.039513		52.

Şekil 4. 2021-Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'nda TEPDAD Tarafından Akredite Edilmiş Programların Gösterimine Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği

TEPDAD tarafından bu ölçütler dahilinde değerlendirilerek akredite edilmiş olan eğitim programları 2016 yılından itibaren YÖK tarafından Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'nda ilan edilmeye başlanmıştır. Ayrıca güncel program listelerine TEPDAD resmi web sitesinden (<http://www.tepdad.org.tr/akredite-egitim-programlarinin-guncel-listesi>) ulaşılabilir.

Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR)

Kalite değerlendirme süreçleri iç ve dış değerlendirme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır ancak bir dış değerlendirme yöntemi olan akreditasyon sürecinin başlatılabilmesi bu çalışma kapsamında incelenmiş kuruluşların süreç ve ölçütlerinde de görüldüğü gibi öz değerlendirme raporunun hazırlanması ile mümkün olmaktadır. Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR); bir kurumun yıllık iç değerlendirme süreçlerini izlemek ve akreditasyon süreçlerinde esas alınmak üzere yine kurum tarafından her yıl hazırlanmaktadır. Bu rapor bir kurumun öz değerlendirme çalışmalarının en önemli çıktısı olarak görülmektedir ve olgunluk düzeyi yüksek bir rapor ancak yıl içerisinde iç kalite güvencesi sistemi ve iç değerlendirme çalışmalarının etkin ve etkili gerçekleştirilmesi ile mümkün olmaktadır. Olgunluk düzeyinin irdelenmesi kapsamında rapor içerisinde şu soruların kanıta dayalı olarak yanıtlanması beklenmektedir (Url-22);

- Kurum misyon ve hedefleri ile uyumlu olarak sahip olduğu kaynak ve yetkinlikleri nasıl planlamakta ve yönetmektedir?

- Kurumda izleme ve iyileştirme süreçleri nasıl gerçekleştirilmektedir?
- Planlama, uygulama, izleme ve iyileştirme süreçlerine paydaş katılımını nasıl sağlanmaktadır?
- Kurumun iç kalite güvencesi sisteminde güçlü ve iyileşmeye açık alanları nelerdir?
- Gerçekleştirilemeyen iyileştirmelerin nedenleri nelerdir?
- Kurum rekabet avantajını koruyabilmesi için kalite güvencesi sisteminde sürdürülebilirliği nasıl sağlamaktadır?

KİDR, Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergeleri (The Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, 2015) dikkate alınarak hazırlanmış Kurumsal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Ölçütleri (KDDAÖ), güncel Kurum İç Değerlendirme Raporu Hazırlama Kılavuzu, kurumsal değerlendirme süreçlerinde temel araç olarak kullanılan ve yükseköğretim kurumlarının iç değerlendirme çalışmaları, kurum iç değerlendirme raporu yazımında, dış değerlendirme süreçlerinde de kullanılan rubrik tarzında geliştirilmiş bir ölçme aracı olan YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı (RUBRİK Değerlendirme Formu), önceki yıllara ait KİDR'ler ve dış değerlendirme raporları dikkate alınarak Kalite Güvencesi Yönetim Bilgi Sistemi (KGYBS) üzerinden hazırlanmaktadır. YÖKAK KİDR Hazırlama Kılavuzu'na göre;

1.Liderlik, Yönetim ve Kalite

- Liderlik ve Kalite
  - ✓ Yönetim modeli ve idari yapı
  - ✓ Liderlik
  - ✓ Kurumsal dönüşüm kapasitesi
  - ✓ İç kalite güvencesi mekanizmaları
  - ✓ Kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik
- Misyon ve Stratejik Amaçlar
  - ✓ Misyon, vizyon ve politikalar
  - ✓ Stratejik amaç ve hedefler
  - ✓ Performans yönetimi
- Yönetim Sistemleri
  - ✓ Bilgi yönetim sistemi
  - ✓ İnsan kaynakları yönetimi
  - ✓ Finansal yönetim
  - ✓ Süreç yönetimi
- Paydaş Katılımı
  - ✓ İç ve dış paydaş katılımı
  - ✓ Öğrenci geri bildirimleri
  - ✓ Mezun ilişkileri yönetimi
- Uluslararasılaşma
  - ✓ Uluslararasılaşma süreçlerinin yönetimi
  - ✓ Uluslararasılaşma kaynakları
  - ✓ Uluslararasılaşma performansı

2.Eğitim ve Öğretim

- Program Tasarımı, Değerlendirmesi ve Güncellenmesi
  - ✓ Programların tasarımı ve onayı
  - ✓ Programın yapısı ve ders dağılım dengesi
  - ✓ Ders kazanımlarının program çıktılarıyla uyumu
  - ✓ Öğrenci iş yüküne dayalı ders tasarımı
  - ✓ Programların izlenmesi ve güncellenmesi
  - ✓ Eğitim ve öğretim süreçlerinin yönetimi
- Programların Yürütülmesi (Öğrenci Merkezli Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme)
  - ✓ Öğretim yöntem ve teknikleri
  - ✓ Ölçme ve değerlendirme
  - ✓ Öğrenci kabulü, önceki öğrenmenin tanınması ve kredilendirilmesi
  - ✓ Yeterliliklerin sertifikalandırılması ve diploma
- Öğrenme Kaynakları ve Akademik Destek Hizmetleri

- ✓ Öğrenme ortam ve kaynakları
- ✓ Akademik destek hizmetleri
- ✓ Tesis ve altyapılar
- ✓ Dezavantajlı gruplar
- ✓ Sosyal, kültürel, sportif faaliyetler
- Öğretim Kadrosu
  - Atama, yükseltme ve görevlendirme kriterleri
  - Öğretim yetkinlikleri ve gelişimi
  - Eğitim faaliyetlerine yönelik teşvik ve ödüllendirme

3. Araştırma ve Geliştirme

- Araştırma Süreçlerinin Yönetimi ve Araştırma Kaynakları
  - ✓ Araştırma süreçlerinin yönetimi
  - ✓ İç ve dış kaynaklar
  - ✓ Doktora programları ve doktora sonrası imkanlar
- Araştırma Yetkinliği, İş birlikleri ve Destekler
  - ✓ Araştırma yetkinlikleri ve gelişimi
  - ✓ Ulusal ve uluslararası ortak programlar ve ortak araştırma birimleri
- Araştırma Performansı
  - ✓ Araştırma performansının izlenmesi ve değerlendirilmesi
  - ✓ Öğretim elemanı/araştırmacı performansının değerlendirilmesi

4. Toplumsal Katkı

- Toplumsal Katkı Süreçlerinin Yönetimi ve Toplumsal Katkı Kaynakları
  - ✓ Toplumsal katkı süreçlerinin yönetimi
  - ✓ Kaynaklar
- Toplumsal Katkı Performansı
  - ✓ Toplumsal Katkı Performansının İzlenmesi ve Değerlendirilmesi

olmak üzere dört (4) bölüm, on dört (14) ölçüt ve kırk altı (46) alt ölçüt bulunmaktadır. Buradaki her bir alt ölçütün olgunluk düzeyleri 1-5 arasında bir ölçekle değerlendirilerek belirlenmektedir. KİDR için sunulacak kanıtların olgunluk düzeyi ile tutarlı olması beklenmektedir.

Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin TÜBİTAK Değerlendirme Kriterleri'ne İlişkin Tespitler

Türkiye'de yükseköğretim kurumlarının iç-dış değerlendirme süreçleri ile bağlantılı kalite göstergeleri; TÜBİTAK tarafından oluşturulan ve ilki 2016 yılında yayınlanan 'Üniversitelerin Alan Bazlı Yetkinlik Analizi' çalışmasında da kullanılmaktadır. Üniversitelerin araştırma alanları bazında performanslarının karşılaştırmalı değerlendirmelerini içeren rapor, 2021 yılında kalite odaklı ölçme ve ölçülen göstergelerin niteliğini artırma bağlamında yapılan güncellemeler ile tekrar yayınlanmıştır. Bu güncellemelerde; yayınların dünyaya görece bağlı atf etkisi ve üniversitenin dünya çapında en fazla atf alan ilk %10'luk dilime girmiş yayın sayısı göstergelerinden oluşan bir önceki kalite boyutunun genişletildiği ve göstergelere akademisyenlerin araştırma verimliliği, Ar-Ge ve yenilik projelerinin niteliği, patentler tarafından atıflanmış yayın sayısı, uluslararası işbirlikleri ile ülkemizin/ üniversitenin uluslararasılaşmasına katkısı hususlarına yönelik göstergelerin eklendiği görülmektedir (Url-23).

Bu çalışma kapsamında TÜBİTAK'ın raporda yer verdiği değerlendirmelere ilişkin analizlere de verilmesinin sanat ve tasarım alanlarında kalite ölçme ve ölçüt oluşturma sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda tespitler şu şekilde sıralanabilir;

1. Proje

- 'Sanat' ve 'tasarım' alanlarında çıkılan proje çağrılarının diğer alanlara göre sayıca az ve konuların araştırmacıları sınırlayıcı nitelikte olması, projelerin değerlendirme sürecinde alan uzmanlarının az sayıda olması veya hiç bulunmaması gibi sebepler bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların nicelik bakımından yetersiz kalmasına yol açmaktadır. Bu sebeple 'sanat' ve 'tasarım' alanlarının misyon ve vizyonlarına yönelik proje çağrılarının oluşturulmasına ve çeşitlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

2. Yayın

- ‘Sanat’ alanında Q1, Q2, Q3 düzeyinde dergi bulunmamaktadır. Bu alandaki yayınlar genellikle Q1, Q2, Q3 etki alanı içerisinde değerlendirilmeye alınmayan AHCI indekslerinde yer almaktadır. Ayrıca Türkiye’de ‘sanat’ ve ‘tasarım’ alanında AHCI indeks kabul edilen maksimum beş (5) dergi bulunmaktadır. Bu durum genel olarak dünya bazında üzerinde durulması gereken bir konudur. Ancak Türkiye bazında oluşturulan analiz raporlarında bu durumun dikkate alınarak analizlere yansıtılması bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

3. Sanatsal Faaliyetler

- ‘Sanat’ ve ‘tasarım’ alanında gerçekleştirilen sanatsal etkinlikler (sergi, çalıştay, workshop, ulusal/uluslararası yarışma, sempozyum, festival düzenleme vb.) yayın kapsamında değerlendirilmemektedir. Bu sebeple özellikle Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı (ÜAK) atama kriterleri başta olmak üzere; bu alanda bir araştırmacıdan hem sanatsal faaliyetlerden hem de diğer bilimsel faaliyetlerden (makale, kitap, patent vb.) başarı sağlaması gerekmektedir. Dolayısıyla değerlendirme kriterleri içerisinde sanatsal etkinliklerin yer alması son derece önemlidir. Aksi takdirde bir ülkenin kültür-sanat alanında gelişmesi, dünyada söz sahibi olması ve ilerlemesi teşvik edilmemiş olacaktır.

4. Ödüller

- Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Akademi Ödülleri ve TÜBA Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı Ödülleri Programı (GEDİP) kapsamında verilen ödüller, TÜBİTAK Bilim, Özel, Hizmet ve Teşvik Ödülü, TÜBİTAK TWAS Bilim Ödülleri ile YÖK Üstün Başarı Ödülü değerlendirmeye alınmaktadır ve tüm ödüller eşit ağırlıkla değerlendirilmektedir. Ancak ‘sanat’ ve ‘tasarım’ alanında gerçekleştirilen akademik nitelikte bir ödül kriteri bulunmamaktadır. Bu sebeple ‘sanat’ ve ‘tasarım’ alanındaki bir araştırmacının da bu konuda çalışmalarından dolayı bilimsel bir yaklaşımla değerlendirilerek teşvik edilmesi önem arz etmektedir.

5. Diğer

- Son yıllarda gelişmiş ülkelerde ve Türkiye’de de önemsenen ve TÜBİTAK 4005 projelerinde yer verilen STEAM eğitim yaklaşımını içeren projeler düşünüldüğünde, sanatın STEAM’i oluşturan bileşenler içerisinde önemli bir alan olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla ‘sanat’ ve ‘tasarım’ın bu bileşene kattığı yeniliklere dair uygulamaların dikkate alınması gerekmektedir.
- ‘Sanat’ ve ‘tasarım’ alanlarındaki Doçentlik unvanı almak için çok az sayıda müracaat edilen ‘sanat eğitimi’ alanı dışında, en çok müracaat edilen ‘Güzel Sanatlar Temel Alanı’nda gerekli olan asgari şartlar içerisinde 1.Madde’de (Sinema, Plastik Sanatlar, Tasarım, Geleneksel Türk Sanatları, Taşınabilir Kültür Varlıkları/Sanat Eserleri Restorasyonu ve Konservasyonu);
‘i’ bendinde; *Özgün sanat eserleri, tasarımlar ya da yorum çalışmalarıyla en az iki kişisel etkinlikte (sergi, bienal, gösteri, dinleti, festival, gösterim) bulunmak,*
‘ii’ bendinde; *Özgün sanat eserleri, tasarımlar ya da yorum çalışmalarıyla karma-ortak etkinliklere (sergi, bienal, gösteri, dinleti, film, festival, gösterim, ulusal ve uluslararası alanda yarışmalar) katılmak ve / veya kamusal alanda bir veya birden fazla eserinin daimi olarak sergilenmesi, satın alınması,*
‘iii’ bendinde; *Sempozyum, festival, workshop, bienal gibi etkinliklere eserleriyle katılmak,*
‘v’ bendinde; *Sempozyum, kongre ve panel gibi bilimsel/sanatsal toplantılara birden fazla bildiri ile katılmak,*
yer almaktadır. Bu kriterler; ‘sanat’ ve ‘tasarım’ alanları için öncelikli şartları oluşturmaktadır. Dolayısıyla ‘sanat’ ve ‘tasarım’ alanındaki akademisyenlerin büyük çoğunluğu bu alanlara yönelik çalışmalar ortaya koymaktadır. Türkiye’deki üniversite ve fakültelerin değerlendirilmelerinde bu kriterlere karşılık gelen uygulamaların dikkate alınmaması objektif bir değerlendirmeyi ortadan kaldırmaktadır. Bu sebeple yukarıdaki faaliyetlerin mutlaka değerlendirme kapsamına alınması gerekmektedir.
- ‘Sanat’ ve ‘tasarım’ alanında eğitim-öğretim yapan fakülteler; sergi, bienal, gösteri, dinleti, festival, gösterim; ulusal ve uluslararası alanda yarışma, sempozyum, kongre, panel, festival, workshop gibi etkinlikler düzenlemektedirler. Ancak bu bilimsel, kültürel ve sanatsal

etkinlikleri çok zaman harcayarak ve yüksek bir performans göstererek düzenleyen hem fakültelerin hem de akademisyenlerin çabaları dikkate alınmamaktadır. Bu durum etkinliklerin düzenlenmesinden uzaklaşılmasına yol açmakta ve maalesef bunu ticarileştirenlerin eline düşmektedir. Dolayısıyla bu tür etkinlikler ile düzenleyen kurum ve kişilerin mutlaka değerlendirilmeye alınması gerekmektedir.

Sonuçlar ve Öneriler

Dünya üniversitelerini bilim alanlarına göre sıralayan sekiz (8) kurumdan biri olan Akademik Performansa göre Üniversite Sıralaması (University Ranking by Academic Performance/ URAP) Araştırma Laboratuvarı'nın 2021-2022 Türkiye Sıralaması Basın Bildirisi'ne göre Türkiye yükseköğretim kurumlarının bazıları ülke içerisinde oldukça iyi durumda görünmesine rağmen akademik performansa dayalı dünya sıralamalarında oldukça geride kalabilmektedir. URAP'ın 2010-2021 döneminde yaptığı dünya sıralamalarına girebilen üniversitelerin toplam sayısı bu süreçte sürekli artmasına rağmen, ilk 500'e ve ilk 1.000'e giren üniversite sayısında düzenli bir azalma eğilimi görülmektedir. Bu eğilim şu sayılar üzerinden okunabilmektedir (Url-24);

- URAP 2010-2011 Dünya sıralamasında ilk 500'de 3 üniversite ve ilk 1.000'de 20 üniversite
- URAP 2015-2016 Dünya sıralamasında ilk 500'de 2 üniversite ve ilk 1.000'de 18 üniversite
- URAP 2018-2019 Dünya sıralamasında ilk 500'de 0 üniversite ve ilk 1.000'de 13 üniversite
- URAP 2020-2021 Dünya sıralamasında ilk 500'de 1 üniversite ve ilk 1.000'de 9 üniversite

Üniversitelerin genel sıralamalarında makale sayısı, öğretim üyesi başına düşen makale sayısı, atıf sayısı, öğretim üyesi başına düşen atıf sayısı, toplam bilimsel doküman sayısı, öğretim üyesi başına düşen toplam bilimsel doküman sayısı, doktora mezun sayısı, doktora öğrenci oranı ve öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı olmak üzere dokuz (9) kriter kullanılmaktadır. Yine URAP'ın hazırladığı rapora göre; akademik performansın temel göstergeleri kriterlerde de önemli bir yer tutan makale ve atıf sayısıdır. Bu sebeple Türkiye'de akademik üretimin artırılmasına yönelik çabalar özellikle bilimsel makale sayısını artırmaya yönelmiş ancak bu sayı 2010 yılından itibaren artıyor olsa da etki değeri yüksek dergilerdeki makalelerin sayısı artmamıştır. Bilimsel olduğu öne sürülmekle birlikte öncelikli olarak ticari amaçla faaliyet gösteren ve bilimsel standartların ikinci planda tutulduğu dergiler ortaya çıkmıştır. Daha önce listeleri verilmiş akreditasyon kuruluşlarının temel ölçütlerinde ve öz değerlendirme süreçlerinde de bu faaliyetlerin bir kalite unsuru olarak ele alındığı görülmektedir. Diğer bir deyişle; üniversitelerin kalite içerikleri çoğunlukla bilim ve araştırma üzerinde yoğunlaştırılmış, sanat ve tasarım anlayışının geliştirilmesi kalite politika ve süreçleri dışında kalmıştır. Bu açıdan bakıldığında akreditasyona başvuracak bir kurumun öz değerlendirme raporlarında ilgili alanlara yönelik sağlanması gereken asgari şartların da yerine getirilememesi durumu ortaya çıkmaktadır.

Sanat ve tasarım temel alanlarında görev yapan öğretim elemanları ve eğitim öğretim yapan fakülteler, 'sergi, binal, gösteri, dinleti, festival, gösterim; ulusal ve uluslararası alanda yarışma, sempozyum, kongre, panel, festival, workshop' gibi etkinlikler düzenlemek ve bunlara katılmak zorundadırlar. Ancak bu çaba kolay erişebilir bir durum değildir. Bu alanlarda görev yapan öğretim elemanları ve kurumlar, hem bilimsel (yayın, proje) hem kültürel ve sanatsal etkinlikler için performans göstermek durumundadır. Aksi takdirde bu fakültelerde görev yapan öğretim elemanlarının akademik yükseltilme ve yeniden atanmalarında ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Dolayısıyla bu alanlarda faaliyet gösteren kurumların ve burada görev yapan öğretim elemanlarının bu çabalarının mutlaka dikkate alınması gerekmektedir.

Tablo 1.

Akreditasyon Kuruluşları ve KİDR'e göre Değerlendirme Ölçütleri

Değerlendirme Ölçütleri			
FEDEK	MÜDEK	TEPDAD	KİDR
Öğrenciler	Öğrenciler	Amaç ve Hedefler	Liderlik ve Kalite

Program Öğretim Amaçları	Program Eğitim Amaçları	Eğitim Programının Yapısı ve İçeriği	Misyon ve Stratejik Amaçlar
Program Çıktıları	Program Çıktıları	Öğrencilerin Değerlendirilmesi	Yönetim Sistemleri
Öğretim Planı	Sürekli İyileştirme	Öğrenciler	Paydaş Katılımı
Öğretim Kadrosu	Eğitim Planı	Program Değerlendirme	Uluslararasılaşma
Yönetim Yapısı	Öğretim Kadrosu	Akademik Kadro	Program Tasarımı, Değerlendirmesi ve Güncellenmesi
Altyapı	Altyapı	Altyapı ve Olanaklar	Programların Yürütülmesi
Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	Örgütlenme, Yönetim ve Yürütme	Öğrenme Kaynakları ve Akademik Destek Hizmetleri
Sürekli İyileştirme	Organizasyon ve Karar Alma Süreçleri	Sürekli Yenilenme ve Gelişim	Öğretim Kadrosu
Programa Özgü Ölçütler	Disipline Özgü Ölçütler		Araştırma Süreçlerinin Yönetimi ve Araştırma Kaynakları Araştırma Yetkinliği, İş birlikleri ve Destekler Araştırma Performansı Toplumsal Katkı Süreçlerinin Yönetimi ve Toplumsal Katkı Kaynakları Toplumsal Katkı Performansı

Çalışma kapsamında açıklanmış olan sorunlar, genel anlamda *sanat*, *tasarım* temel alanlarına ait programların süreçlerini değerlendirebilecek, izleyebilecek ve gelişimlerini takip edebilecek herhangi bir kuruluşun olmadığından kaynaklandığı söylenebilir. 2020’de Tasarım ve Planlama Akreditasyon Derneği (TAPLAK) tasarım ve planlama disiplinlerinden iç mimarlık ve peyzaj mimarlığı meslek odaları aracılığı ile kurulmuştur ancak bu derneğin de sanat ve tasarım eğitimi ile ilgili kalitenin yükseltilmesine yönelik faaliyet göstermemektedir. Dolayısıyla sanat ve tasarım eğitim programlarının dış değerlendirme uygulamaları da bulunmamaktadır. İvedilikle buna yönelik standartlar oluşturmak ve yönetmeliklerle eğitimde eşdeğerliği yakalamak; akreditasyon uygulamalarına yönelik altyapı oluşturmak gerekmektedir. Diğer akreditasyon kuruluşlarında süreç ve içeriklerin neler olduğunun bilinmesinin gelecekte yapılacak bu çalışmalarda oluşturulabilecek değerlendirme ölçütleri için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Tablo 1’de çalışma kapsamında incelenen akreditasyon dernekleri ve KİDR’e dair ölçütlerin birçok noktada kesiştiği görülmektedir. Özellikle MÜDEK’in Türkiye’deki akreditasyon faaliyetlerini gerçekleştiren en köklü dernek olduğu düşünüldüğünde, kuruluş aşamalarında referansların bu noktadan alınmasını kaçınılmaz olmaktadır.

Sanat ve tasarım temel alanlarında akreditasyon çalışmaları için standart ve ölçütlerin belirlenmesi Türkiye’de henüz var olmayan akreditasyon dernek ve kuruluşlarının kurulması, eğitim hizmetlerinden yararlanacak öğrencilerin süreçlere dahil edilerek niteliğin artırılması, dünyada yapılan kalite ve sürekli iyileştirme çalışmalarının takibini kolaylaştıracak, mezun adayların bilgi ve beceri kazanımlarının minimum seviyesini belirleyerek sistematik bir çerçeveye oturtma imkanı sağlayacaktır. Böylece ülkemizde de uluslararası düzeyde tek yönlü bir bilimsel gelişim değil, talepler doğrultusunda her aşamada ve yönde gerçekleşen nitelikli ilerleme ortaya konacaktır.

KAYNAKÇA

- Aslan, B. (2009). Çeşitli Ülkelerde Yükseköğretimde Akreditasyon ve Türk Yükseköğretimindeki Gelişmeler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (1), 287-309.
- Ayvaz, B., Kuşakçı, A.O. & Borat, O. (2016). Kalite Güvencesi Ve Akreditasyon Süreçleri. *Yeni Türkiye Dergisi*, 88, 1-8.
- Balkul, H.İ. ve Ersoy, H. (2018). Çeviri Eğitiminde Kalite. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4 (3), 201-215.
- Çabuk, S.N. (2010). *Peyzaj Mimarlığı Eğitiminde Kalite Yönetimi ve Akreditasyon: Ülkesel Bir Model Önerisi* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Elmacı, O., Poyraz, K. & Çalık, M. (1999). Yüksek Öğretimde (Meslek Yüksekokullarında) Kalite Güvence Sisteminin Oluşturulmasına Yönelik Bir Değerlendirme Format Önerisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 111-137.
- Gencil, U. (2001). Yükseköğretim Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi ve Akreditasyon. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(3), 164-218.
- Kahraman, S., Ertutar, Y. & Girgin, S.C. (2009). Mühendislik Eğitimi ve Akreditasyon. *1. İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (syf. 277-284). Antalya: Kasım 6-7.
- Kanoğlu, A., Yazıcıoğlu, D.A., Şener, S.M. & Özçevik, Ö. (2018). İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Eğitim/Öğretim Boyutunda Kalite Güvence Sistemi ve Başarım Tabanlı Yaklaşım ile Disiplinlerarası Tasarım/Planlama Stüdyoları Yönetim Modeli. *İstanbul Teknik Üniversitesi Vakfı Yayını*, 79, 48-54.
- Karaoğlu Can, M., Mercin L., Babilik D., & Araçlı R. Z. (2019). *Avrupa Birliği Ülkeleri ile Türkiye'deki Sanat Eğitimi Veren Fakültelerin Akreditasyon Durumlarının Karşılaştırılması*. Uluslararası SANAD Kongresi 1 Bildiriler Kitabı (syf. 229-245). Türkiye: Maltepe Üniversitesi, Aralık 12-14. (ISBN: 978-605-7758-55-2).
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özççek, Y. ve Karaca, A. (2019). Yükseköğretim Kurumlarında Kalite ve Akreditasyon: Mühendislik Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3 (1), 114-148.
- Süngü, H. Ve Bayrakçı, M. (2010). Bolonya Süreci Sonrası Yükseköğretimde Akreditasyon Çalışmaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (4), 895-912.
- Url-1: European Quality Trademark Resmi Web Sitesi, <<https://www.eoq.org/about-quality/>>, [Erişim tarihi: 15 Kasım 2021].
- Url-2: Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü, <<https://sozluk.gov.tr/>>, [Erişim tarihi: 16 Kasım 2021].
- Url-3: Oxford Learner's Dictionary, <<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/accreditation?q=accreditation>>, [Erişim tarihi: 16 Kasım 2021].
- Url-4: Council for Higher Education Accreditation Resmi Web Sitesi, <<https://www.chea.org/about-accreditation>>, [Erişim tarihi: 16 Kasım 2021].
- Url-5: European University Association Resmi Web Sitesi, <<https://eua.eu/resources/publications/664:developing-an-internal-quality-culture-in-european-universities.html>>, [Erişim tarihi: 18 Kasım 2021].
- Url-6: Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Rehberi, <<http://www.yodek.org.tr/yodek/files/7aa12f8d2582deb44d4249c7aa4a2020.pdf>>, [Erişim tarihi: 18 Kasım 2021].

- Url-7: Yükseköğretim Kalite Kurulu, <<https://yokak.gov.tr/hakkinda>>, [Erişim tarihi: 19 Kasım 2021].
- Url-8: Fen, Edebiyat, Fen-Edebiyat, Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (FEDEK) Tüzüğü, <[http://www.fedek.org.tr/_uploads/docs/01_fedektuzuk_%20\(1\).pdf](http://www.fedek.org.tr/_uploads/docs/01_fedektuzuk_%20(1).pdf)>, [Erişim tarihi: 26 Kasım 2021].
- Url-9: FEDEK Çalışma Esasları Yönetmeliği, <http://www.fedek.org.tr/_uploads/docs/02_fcalismaEsaslari.pdf>, [Erişim tarihi: 26 Kasım 2021].
- Url-10: Değerlendirme Ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi, <http://www.fedek.org.tr/_uploads/08_Degerlendirme_Uygulama_Esaslari_Yonergesi_.pdf>, [Erişim tarihi: 26 Kasım 2021].
- Url-11: FEF Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri, <http://www.fedek.org.tr/_uploads/docs/DEGERLENDIRME_OLCUTLERI_3_3.pdf>, [Erişim tarihi: 26 Kasım 2021].
- Url-12: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK) Resmi Web Sitesi, <<https://www.mudek.org.tr/tr/hak/disdeg.shtm>>, [Erişim tarihi: 26 Kasım 2021].
- Url-13: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK) Resmi Web Sitesi, <<https://www.mudek.org.tr/tr/hak/kisaca.shtm>>, [Erişim tarihi: 26 Kasım 2021].
- Url-14: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK) Tüzüğü, <[https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-Tuzuk_\(1.6-29.04.2017\).pdf](https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-Tuzuk_(1.6-29.04.2017).pdf)>, [Erişim tarihi: 26 Kasım 2021].
- Url-15: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK) Eğitim Komitesi Yönergesi, <[https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-Egitim_Komitesi_Yonergesi_\(2.0-29.04.2017\).pdf](https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-Egitim_Komitesi_Yonergesi_(2.0-29.04.2017).pdf)>, [Erişim tarihi: 28 Kasım 2021].
- Url-16: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK) Değerlendirme Ve Akreditasyon Uygulama Esasları Yönergesi, <[https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-DAUE_Yonergesi_\(3.1-15.09.2020\).pdf](https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-DAUE_Yonergesi_(3.1-15.09.2020).pdf)>, [Erişim tarihi: 28 Kasım 2021].
- Url-17: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK) Mühendislik Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri, <[https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-Degerlendirme_Olcutleri_\(2.2-25.01.2020\).pdf](https://www.mudek.org.tr/doc/tr/MUDEK-Degerlendirme_Olcutleri_(2.2-25.01.2020).pdf)>, [Erişim tarihi: 28 Kasım 2021].
- Url-18: Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) Tüzüğü, <[http://tepdad.org.tr/uploads/files/Belgeler%20ve%20formlar/1-TEPDADTuzuk%20\(2017\).pdf](http://tepdad.org.tr/uploads/files/Belgeler%20ve%20formlar/1-TEPDADTuzuk%20(2017).pdf)>, [Erişim tarihi: 28 Kasım 2021].
- Url-19: Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) Çalışma Yönetmeliği, <<http://tepdad.org.tr/uploads/files/Belgeler%20ve%20formlar/2-TEPDAD%20C3%A7a1%C4%B1C5%9Fma%20%20yonetmelik%20s21%202016.pdf>>, [Erişim tarihi: 28 Kasım 2021].
- Url-20: Tıp Eğitimi Programları Akreditasyonu Başvurusu Ve Değerlendirme Esasları Yönergesi, <<http://tepdad.org.tr/uploads/files/Belgeler%20ve%20formlar/6-Y%C3%B6nerge-Aral%C4%B1k%202017.pdf>>, [Erişim tarihi: 29 Kasım 2021].
- Url-21: Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları, <<http://www.tepdad.org.tr/uploads/files/2020/2021/MOTE%202021%20STANDARTLARI.pdf>>, [Erişim tarihi: 29 Kasım 2021].
- Url-22: Kurum İç Değerlendirme Raporu (KİDR) Hazırlama Kılavuzu Sürüm 3.0, <https://yokak.gov.tr/Common/Docs/KidrKlavuz1.4/Kidr_Surum_3.0.pdf>, [Erişim tarihi: 29 Kasım 2021].

- Url-23: TÜBİTAK 2021 Üniversitelerin Alan Bazında Yetkinlik Analizi (Bölünen Üniversiteler Dahil), https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/Guncel_Universitelerin_Alan_Bazli_Yetkinlik_Analizi.pdf, [Erişim tarihi: 04 Aralık 2021].
- Url-24: 2021-2022 URAP Türkiye Sıralaması Basın Açıklaması, <https://newtr.urapcenter.org/cdn/storage/PDFs/cXuGky5DbBvC5eFeK/original/cXuGky5DbBvC5eFeK.pdf>, [Erişim tarihi: 29 Kasım 2021].